

Összeállította az MN Pénzügyi Szolgálatfőnökség Baleset-elhárítási és Munkavédelmi Osztálya

Tartalom:

1. *Tájékoztató a polgári alkalmazottak 1986. évi baleseti helyzetéről*
2. *Védekezés a természeti hatások ellen*
3. *A karbantartás és a biztonság összefüggése, a karbantartási-javítási munkák veszélyei*

1. Tájékoztató a polgári alkalmazottak 1986. évi baleseti helyzetéről

A tájékoztató a polgári alkalmazottak üzemi baleseteinek adatait összegezi az 1987. április 30-ig beérkezett II. sz. Adatlapok alapján, valamint tartalmazza a Honvédelmi Minisztérium felügyeleti irányítása alá tartozó vállalatok és gazdaságok dolgozói baleseti helyzetének főbb jellemzőit is.

I.

A baleseti helyzet általános jellemzői

1. 1986-ban 424 üzemi baleset következtében 425 polgári alkalmazott sérült meg, akik összesen 9255 napra estek ki a munkából. Két személy egyidejű sérülése egy alkalommal fordult elő.

Az üzemi balesetek közül 82 munkába menet, illetve onnan jövet közben történt, ezekkel az úgynevezett „úti balesetekkel” kapcsolatos megállapításokat a jelentés külön pontban ismerteti.

2. A polgári alkalmazottak baleseti helyzetének főbb adatait a következő táblázat tartalmazza:

Év	Sérülések száma	Kiesett napok száma	Egy sérültre jutó kiesett napok száma
1985	302	5791	19,2
1986	342	7076	20,7
1985 év %-ában	113,2	122,2	107,8

A megelőző évhez képest a baleseti sérülések száma 13,2%-kal, a kiesett munkanapok száma 22,2%-kal, a sérülések súlyossági mutatója pedig 7,8%-kal növekedett.

A sérülések súlyosság szerinti megoszlását a következő táblázat mutatja:

Év	Halálos	Csonkulásos	Súlyos ^x	Könnyű	Összesen
1985	1	6	232	64	302
1986	1	3	244	94	342
1985 év %-ában	100	50	105,2	146,9	113,2

^x Súlyos a sérülés, ha a kiesett napok száma meghaladja a nyolc napot.

A halálos és a csonkulásos balesetek bekövetkezésének a hasonló esetek megelőzésére általánosan is hasznosítható tanulságai a következők:

- az MN Kiképzési Eszközgyártó Üzem Esztergom-Kertváros állományaiba tartozó Tuschinger Tamás és Maros Miklós kpa-k a raktárépület tetején a villámvédelmi rendszer felülvizsgálatát végezték. A munka befejeztével a tető gerincén visszaindultak az épület közepe táján elhelyezett tűzoltólétrához. Tuschinger kpa., hogy lerövidítse az utat, a gerincről letérve, átlós irányban igyekezett a létra felé. Súlya alatt a hullámpala beszakadt, Tuschinger kpa. a beton padozatra zuhant, és kórházba szállítás után sérüléseibe belehalt. A baleset oka az alapvető biztonsági előírások durva megsértése;

- az MN Budapesti Területi Elhelyezési Igazgatóság Budapest állományaiba tartozó Praska Gábor pa. faanyag megmunkálása közben kezével a megmunkálendő anyagot nyomta. Munka közben bal kezének mutató ujjja a forgó késhez került, és a kés a mutató ujjának első ízületét levágta;

- az MN EJÜ Nyíregyháza állományaiba tartozó Kiss Mihály pa. famegmunkáló marógépen dolgozott és védőeszközt nem használt. A munkadarab maratása közben annak végéből 10 cm-t a gép leszakított. A fadarab lendületétől Kiss pa. keze a forgó marókéshez csapódott, mely jobb kezének IV. ujján csonkulást okozott;

- az MN Budapesti Területi Elhelyezési Igazgatóság Budapest állományaiba tartozó Lakatos István pa. üzemanyag-tartály szállítását végezte. A tartályt villástargoncával emelték a tehergépkocsi platójára. A rakodás irányítása során Lakatos pa. jobb lábfejét az emelőtargonca villája megnyomta, minek következtében a jobb lábfej kis ujját amputálni kellett.

II.

A baleseti helyzet részletes elemzése

3. A polgári alkalmazottak baleseti sérülései a következő főbb tevékenységi területekhez kapcsolódnak:

- munka	237 sérülés	69,3%;
- közlekedés	15 sérülés	4,4%;
- sport	41 sérülés	12,0%;
- egyéb	49 sérülés	14,3%;
összesen: 342 sérülés		100,0%.

A balesetek tevékenységi területek szerinti megoszlása az 1985. évihez hasonlóan alakult, de a munka, a sport és a feladatvégrehajtáshoz közvetlenül kapcsolódó egyéb üzemi balesetek száma növekedett.

a) A munkabalesetek száma emelkedett, megoszlásuk tevékenységi körönként a következő:

	1986	1985
- javítás, karbantartás	49	66
- szállítás, tárolás, rakodás	38	40
- építő tevékenység	18	7
- konyhai munka	57	41
- egyéb munka	75	54
összesen:	237	208

A javítás, karbantartás során bekövetkezett balesetek száma jelentősen, az előző évinek mintegy 3/4-ére csökkent. A sérülések nagy része a gépjármű-telephelyeken, javítóműhelyekben, az elhelyezési műhelyekben, illetve a meghibásodott épületgépeszeti eszközök javítási helyén történt. A balesetek jórészt a figyelmetlen, gyakorlatlan munkavégzés, a biztonsági rendszabályok megszegése miatt, továbbá az egyéni védőberendezések hiánya vagy használatuk elmulasztása következtében fordultak elő. Gyakoriak az épületkarbantartással, az üvegezéssel, a víz- és fűtőszerezéssel kapcsolatos balesetek is.

Néhány jellemző baleseti okot tartalmaznak a következő példák:

- az MN Repülőanyag Ellátó Központ Isaszeg állományába tartozó Szabadkai József pa. az egység konyhájában radiátor javítást végzett. Munkavégzés közben a nem megfelelően kitémasztott radiátor a lábára dőlt, minek következtében bal lábának a nagyujja eltört. A baleset oka a szabálytalan anyagmozgatás és a figyelmetlenség;

- az MN 1941 Nagytarcsa állományába tartozó Tárníky József kpa. biztosíték cserét hajtott végre. Munkavégzés közben fázis zárlatot okozott és ívkiülés következtében a kézfejen II. fokú égési sérülést szenvedett. A baleset oka szabálytalan munkavégzés, az érintésvédelmi szabályok durva megsértése;

- az MN 5500 Székesfehérvár állományába tartozó Udvari Tibor kpa. gépkocsi javítást végzett. A fékberendezés szétszerelése közben a jobb kezének gyűrűs ujját az egyik fékpofába ütötte, minek következtében csontsérülést szenvedett.

A megelőző évhez képest csökkent a faipari gépekkel bekövetkezett balesetek száma. A két csonkulásos baleseten túl még 11 sérülés történt faipari gép szabálytalan, figyelmetlen használata közben, főként a védőberendezés hiánya vagy alkalmazásuk mellőzése miatt.

A szállítás, tárolás, rakodás során megsérültek száma gyakorlatilag nem változott. A balesetek jelentős része az elhelyezési anyagok, az élelmiszerek kézi anyagmozgatása, a gépjárműre fel, illetve lerakodás közben történt. A legtöbb sérülés az anyagok leesése,

dőlése következtében előforduló kéz-, illetve lábsérülés, de számos baleset a munka közbeni elbotlás, elcsúszás következménye. Előfordult néhány esetben a konténerek helytelen használatával, illetve a targoncák szabálytalan üzemeltetésével kapcsolatos baleset is.

Néhány jellegzetes rakodási balesetet mutatnak a következő példák:

- az MN 2. sz. Katonai Kórház Kecskeméti állományába tartozó Fekete Pálné pa.-nak szennyesruha pakolása közben a gépkocsi ajtó rácsukódott a kezére, minek következtében jobb keze I. ujjáról levált a köröm;

- az MN Kiképzési Eszkögyártó Üzem Esztergom-Kertváros állományába tartozó Riegel Béláné pa. a rakodás befejezése után le akart szállni az AVIA típ. tehergépkocsiról. Leszállás közben a nem megfelelően rögzített oldalfal lenyílt, a dolgozó a betonra zuhant és szeméremcsont törést szenvedett, emiatt 20 napig volt betegállományban;

- az MN 4. KAFÉV állományába tartozó Szilágyi Ferenc pa. konténer rakodás irányítását végezte, miközben jobb kézfeje két egymáshoz koccanó konténer közé szorult. A dolgozó kézközépcsont törést szenvedett. A baleset oka a figyelmetlen munkavégzés volt.

Az *épitőtevékenység* során bekövetkezett balesetek száma több mint a kétszeresére emelkedett, a sérülések súlyossága az átlagot meghaladja. Négy zuhanásos baleset történt. A sérülések alkalmatlan eszköz, szerszám használata, illetve szabálytalan, figyelmetlen munkavégzés következtében fordultak elő. *Így például:*

- az MN 4. sz. Szanatórium Hévíz állományába tartozó Herceg Imre kpa. asztalon állva szerelte a villamos csatlakozó szekrényt, súlya alatt az asztallap beszakadt, a dolgozó lezuhant és könnyebb sérüléseket szenvedett.

A *konyhai munkavégzés* közben bekövetkezett balesetek száma jelentősen emelkedett. A sérülések negyede a vizes, zsíros konyha, illetve éttermek kövén történő elcsúszás következménye. Néhány baleset forrázás, illetve a forró mosogatóvízben szétpatlanó konyhai edények által okozott szúrás, vágás következtében történt. A kapkodó, figyelmetlen munkavégzés miatt 18 dolgozó vágta el a kezét késsel, illetve szúrta meg az ujját csontszilánkkal, 2 alkalommal pedig a kenyérszeletelő gép szabálytalan üzemeltetése miatt történt ujsérülés. *Néhány példa a gyakoribb konyhai balesetekre:*

- az MN Térképészeti Intézet Budapest állományába tartozó Petró Irén pa. húscsontozás közben – mivel a láncvédőkesztyűt nem használta – bal kezének I. ujját megvágta és emiatt 11 napig munkaképtelen volt;

- az MN Szociális és Üdültetési Igazgatóság Budapest állományába tartozó Lepényi Jánosné pa. kezében mosogatás közben egy pohár összetört, és bal kezének gyűrűs ujján vágott sérülést okozott;

- az MN 6783 Lenti állományába tartozó Molnár Péterné pa. a zöldségmosót súrolta ki vízzel és sósavval. Munkavégzés közben a sósav oldat a szemébe fröccsent, és emiatt 25 napig volt munkaképtelen;

- az MN Politikai Nevelőmunka Anyagi és Módszertani Központ Budapest állományába tartozó Pusztai Lajosné pa. a konyhában munkavégzés közben a vizes kövön megcsúszott, bal kezére esett, minek következtében csuklója eltört.

b) A közlekedési balesetek száma csökkent, megoszlásuk eszköz szerint a következő:

	1986	1985
- gépjárműközlekedés	10	18
- motorkerékpár, kerékpár	1	1
- tömegközlekedési eszköz	1	-
- gyalogos közlekedés	3	1
összesen:	15	20

Jelentősen csökkent a gépjárműközlekedési balesetek száma. Ezévbén 2 alkalommal történt ütközés, többen ki- és beszállás közben – részben elcsúszás, elesés, gödörbe lépés, valamint járműajtó becsapódása következtében – szenvedtek láb-, illetve kézsérülést. Egy sérültek a tehergépjármű rögzítetlen ülőpadja zuhant a sarkára, a kocsni rázkódása folytán.

A kerékpár, illetve a gyalogos balesetek a jeges úton történő óvatlan haladás miatt fordultak elő. *Néhány példa a súlyosabb közlekedési balesetekre:*

- az MN Üzemanyag Ellátó Központ Budapest állományaiba tartozó Jakus Sándor kpa. a szolgálati gépkocsival egy éles kanyarban fékezés közben megcsúszott, egy közeli villanyoszlopnak ütközött;

- az MN 9520 Veszprém állományaiba tartozó Nyevenka Istvánné pa. vételezés alkalmából a tehergépkocsiból kiszállva megcsúszott, bal bokáján szalagszakadást szenvedett és emiatt 60 napig volt munkaképtelen.

c) A sportbalesetek száma emelkedett. A bekövetkezett 41 sportbaleset a következőképpen oszlik meg:

	1986	1985
- labdarúgás	31	14
- atlétika	1	3
- egyéb sport	9	13

A labdarúgás során bekövetkezett balesetek többsége továbbra is a durva, az életkornak nem megfelelő játék, a figyelmetlenség, illetve a sportolásra alkalmatlan terület és szerelés használatának következménye. Jellemző, hogy a sérültek nagy része labda nélküli játék során elesés, elbotlás, összefutás következtében szenvedte el sérülését. Kismértékben csökkent az egyéb sportágak során elszendedett balesetek száma, de ezen belül is számottevőek a labdajátékok – röplabdázás, kosárlabdázás – közben történt balesetek.

d) Az egyéb tevékenységekkel összefüggő balesetek száma kismértékben növekedett. A balesetek döntő többsége – 94%-a – továbbra is az objektum területén a havas, jeges, illetve a rossz minőségű utakon, hibás lépcsőkön, valamint a vizes helyiségekben történő elcsúszás, elbotlás miatt következett be. Hárman rosszulletet követő elesés miatt szenvedtek balesetet, figyelmetlen kávéfőzés közben pedig egy égési sérülés történt.

4. A sérülések megoszlása a sérülés súlyossága és a sérültek szervezeti hovatartozása szerint a következő:

A katonai szervezet (alárendeltekkel együtt)	A sérülés súlyossága				Összesen		1985 év % ában
	halálos	csonku- lások	súlyos	könnyű	1985	1986	
<i>Csapatok:</i>							
MN 5232	-	-	37	15	47	52	110,6
MN 6639	-	-	9	8	12	17	141,7
MN LÉREPság	-	-	29	9	28	38	135,7
MN HÁVA	-	-	7	5	5	12	240,0
<i>HM-szervek:</i>							
MNVK	-	-	14	6	26	20	76,9
MN Kik. Főf.ség	1	-	25	10	30	36	120,0
MNHF-ség	-	-	47	18	54	65	120,4
MN FVSZF-ség	-	1	34	13	37	48	129,7
MN PCGTSZF-ség	-	-	8	3	15	11	73,3
MN BFF-ség	-	2	19	3	27	24	88,9
Többi HM szerv	-	-	15	4	21	19	90,5
Összesen:	1	3	244	94	302	342	113,2

A csapatoknál az üzemi balesetek száma az összes baleset növekedésének több mint kétszeresével emelkedett, néhány HM-szerv alárendeltjeinél csökkenés tapasztalható. A baleseteknek mintegy a fele három katonai szervezetnél, illetve alárendeltjeinél (MNHF-ség, MN FVSZF-ség, MN PCGTSZF-ség) következett be. Javulás tapasztalható az MNVK, az MN BFF-ség alárendeltjeinél, ahol a balesetek száma tovább csökkent.

5. A HM felügyelete alá tartozó vállalatok és gazdaságok polgári dolgozóinak baleseti helyzetét a következő táblázat szemlélteti:

Megnevezés	Balesetek száma		Kiesett m.nap		Sérülés 1000 fő		Kiesett m.nap 1000 fő		Kiesett m.nap sérülés	
	1985	1986	1985	1986	1985	1986	1985	1986	1985	1986
MN Gödöllői										
Gépgyár	23	22	540	560	17,9	17,4	421	441	23,5	25,5
MN ÉKV	40	24	735	884	26,2	22,3	482	823	18,3	36,8
MN Erdő- gazdaságok	71	62	2 248	1 900	30,1	25,8	3 096	2 233	43,7	36,0
Összesen:	134	108	3 523	3 344	74,2	65,5	3 999	3 497	85,5	98,3
1985 év %-ában	80,6		94,9		88,3		87,4		115,0	

A vállalatok és gazdaságok polgári dolgozóinak baleseti helyzete kismértékű változást mutat a megelőző évhez képest. A balesetek száma jelentősen (19,4%), a kiesett napok száma kismértékben (5,1%) csökkent. Ennek ellenére a sérülések súlyossági mutatója 15%-os növekedést mutat, ami a súlyos sérüléssel járó balesetek növekedésének a következménye. Halálos baleset nem volt, míg csonkulásos baleset egy esetben fordult elő.

A balesetet kiváltó okok között változatlanul a figyelmetlenség és a foglalkoztatási szabályszegés áll az élen. Több területen még nem kielégítő a munkahelyi fegyelem, de figyelemre méltó a vezetők egyre határozottabb fellépése a szabálytalanságok visszaszorítására, szükség esetén a fegyelmi felelősségrevonás alkalmazására.

A sérült testrészek között továbbra is a kézsérülések a leggyakoribbak, ezek jórészt a szerszámok hibáiból vagy helytelen használatából, a védőeszközök mellőzéséből, a különböző anyagok, alkatrészek szabálytalan mozgatásából, a fémforgácsolási technológiai előírások megsértéséből származnak. Ugyanakkor öröndetes, hogy a dolgozók egyre nagyobb többsége ismeri fel a védőeszközök használatának szükségességét. Továbbra is visszatérő probléma, hogy a védőeszközök oly sokszor kifogásolt minősége az évek során csak keveset javult.

A HM felügyelete alá tartozó vállalatok és gazdaságok baleseti helyzete a sérülések gyakoriságát tekintve kedvezőbb, súlyosságukat tekintve viszont kedvezőtlenebb a népgazdaság hasonló ágazataihoz képest.

6. A polgári alkalmazottak úti baleseteinek főbb adatait a következő táblázat tartalmazza:

Év	Sérülések száma	Kiesett napok száma	Egy sérülte jutó kiesett napok száma
1985	101	3 492	34,6
1986	83	2 179	26,3
1985 év %-ában	82,2	62,4	76,0

A balesetek száma, a megelőző évhez képest jelentősen csökkent. Ugyancsak csökkent a balesetek súlyossági mutatója is – az egy sérülte jutó kiesett napok száma – ami az előző évi érték mintegy 3/4-ének felel meg, ugyanakkor négy esetben a baleset halálos következménnyel járt.

A sérülések súlyosságát a következő adatok jellemzik:

Év	Halálos	Csonkulásos	Súlyos	Könnyű	Összesen
1985	-	-	90	11	101
1986	4	-	68	11	83

Az úti balesetek megoszlása eszköz szerint a következő:

- gépjármű közlekedés	16	előző évben	9
- motorkerékpár, kerékpár	5	előző évben	18
- tömegközlekedési eszköz	11	előző évben	12
- gyalogos közlekedés	50	előző évben	62
Összesen:	82	előző évben	101

Az úti balesetek nagyobb része gyalogos közlekedés során, figyelmetlenség, sietség következtében jórészt a takarítatlan havas, jeges, illetve az elhanyagolt állapotú utakon következett be. A sietségre utal az is, hogy a balesetek 3/4 része (63 sérülés) munkába menet közben fordult elő.

III.

Következtetések, feladatok

A néphadsereg polgári dolgozóinak baleseti helyzete – az előző évek alatt tapaszt-

talható kedvező javulást követően – az elmúlt évben romlott, nőtt a balesetek és a kiessett napok száma.

A baleseti helyzet kedvezőtlen alakulását jellemzi az is, hogy amíg 1982 óta nem volt halálos munkabaleset, és halálos úti baleset is csak 2 esetben fordult elő, az elmúlt évben egy halálos munkabaleset mellett 4 halálos úti baleset is történt.

A baleseti helyzet romlásának alakulásában közrejátszik az is, hogy a közvetlen munkahelyi vezetők egy része továbbra sem fordít kellő figyelmet a munkavédelmi előírások betartásának ellenőrzésére, a rend és a fegyelem, a helyes munkahelyi magatartás megkövetelésére. Különösen szembeötlő ez az egyes veszélyesebb munkakörökben – így például a faipari gépek kezelése során előforduló baleseteknél –, hogy nem követelik meg maradéktalanul az egyéni védőeszközök használatának betartását. Másfelől a dolgozók között sem mindenütt tapasztalható a saját és a társaik testi épségéért érzett felelősségtudat.

A polgári alkalmazottak baleseti helyzetének javítása érdekében – megegyezően az MN II. Munkavédelmi Konferenciáján megerősített irányokkal, valamint a néphadsereg 1986. évi baleseti helyzetéről szóló összefoglaló jelentésben a személyi állomány testi épsége, egészsége védelmének javítására, a miniszter elvtárs által jóváhagyott főbb tennivalókkal összhangban – *a következő alapvető feladatokat kell elvégezni:*

- tovább kell javítani a munkavédelmi oktatást, hangsúlyt helyezve a szak- és az eseti feladatokhoz kapcsolódó szabályok, előírások ismertetésére, valamint azok ismeretének ellenőrzésére;

- jobban fel kell használni a munkavédelmi propaganda adta lehetőségeket a dolgozók felelősségtudatának növelésére. Ennek részeként a munkavédelmi filmek és videoanyagok felhasználásával, a balesetek tanulságainak, következményeinek széles körű tudatosításával kell a dolgozók munkavédelmi szemléletét befolyásolni;

- növelni kell a közvetlen munkahelyi vezetők felelősségtudatát a munkafeladatok balesetmentes végrehajtásában;

- minden munkahelyen rendszeresen fel kell tárnai a baleseti veszélyforrásokat, és meg kell hozni a balesetek megelőzéséhez szükséges intézkedéseket;

- az előírt időszakban felül kell vizsgálni, illetve ellenőrizni kell a munkaeszközök műszaki-biztonsági állapotát, megkövetelni a feltárt hibák kijavítását, az alkalmatlan eszközök használatát meg kell tiltani;

- szigorúan meg kell követelni az egyéni védőeszközök, a védőberendezések használatát, következetesen fel kell lépni azokkal szemben, akik ezek használatát elmulasztják;

A főbb feladatokból adódóan a polgári alkalmazottak baleseti helyzetének javítására, az 1986. évi célkitűzésekkel gyakorlatilag megegyezően, *1987. évben is kiemelt figyelmet kell fordítani:*

- a javítóműhelyek és felszereléseik biztonságos állapotára, a veszélyek csökkentésére, a munkakörülmények fejlesztésére;

- a munkahelyi fegyelem szilárdítására, a felelőtlenség, a hanyagság visszaszorítására;

- a konyhák munkahelyi rendjének és tisztaságának biztosítására, a védőeszközök viselésére, a konyhai kisgépek biztonsági berendezéseinek üzemképességére, az üzemeltetési utasítások betartására;

- az objektumok útjainak, járdáinak, a lépcsők, a folyosók előírászerű állapotára, megfelelő karbantartására, takarítására;
- a sportfoglalkozásokon egymás testi épségének megóvására.

2. Védekezés természeti hatások ellen

Berényi Sándor kpa.

1987-ben hosszú, kemény tél van mögöttünk, már-már elfelejtettük ugyan a csontig fagyasztó szelet, a félméteres havat, azt a tényt, hogy néhány napra szinte megbénult az ország. Olvashattuk az újságokban, hallottuk a rádióban, és láthattuk a televízióban, hogy a katonák helytállására milyen nagy szükség volt e rendkívüli napokban. Embereket szabadítottak ki a hó fogságából, élelmiszert vittek a megközelíthetetlen helyekre, illetve helységekben, betegeket és terhesanyákat szállítottak kórházakba, valamint a közlekedés helyreállításában végeztek kiemelkedő munkát.

A kemény hideggel és hóviharral érkező tél következménye volt, hogy sok katona fagyási sérüléseket szenvedett.

A fagyás a bőrszövet lehülésével és ezáltal a felületi vérkeringés megzavarásával előidézett helyi kóros állapot. A fagyás többnyire a kéz és láb ujjaira, az orra és a fülcimpákra korlátozódik, csak ritkán terjed ki az egész kézre és lábra, az arca, a bokára és a csuklókra is.

A fagyás két fázisban alakul ki:

Az első fázisban keringési zavarok észlelhetők, a szöveten sápadtság és érzéskiesés jelentkezik. A hideghatás megszűnése után a vérkeringés újra megindul, a szövet visszanyeri normális állapotát. Ha a nagyfokú hideg hatása huzamosabb ideig tart, beáll a második fázis, amely után már nem használ semmilyen melegítés, a szövet elhal, elüszkösödik, körülötte kisebb vagy nagyobb mértékű gyulladás keletkezik.

Az esetek többségében nem súlyos a fagyás, és a gyógyulás teljes.

A hidegben, fagyponthoz alatti hőmérsékleten végzett tevékenység idején, gyakorlaton, őrésben vagy a szabadban való tartós kinntartózkodás más eseteiben, mint például a januári rendkívüli hideg napokban különös gondot kell fordítani a hideg elleni hatásos védekezésre.

Az időjárási viszonyoknak megfelelő réteges öltözködés mellett a végtagok, kéz, láb, valamint a ruházattal fedetlen testrészek (fül, orr) megóvására kell fokozott figyelmet fordítani. Növekszik a fagyási veszély az átnedvesedett lábbelik, ruházat esetén, ezért az átnedvesedett lábbelit, ruhát minél előbb le kell cserélni, ha ez nem lehetséges, biztosítani kell a mielőbbi szárítási lehetőséget.

A fagyások döntő többsége azoknál a katonáknál fordult elő, akik eltávozásról, szabadságról érkeztek vissza. Egyik alakulatnál például a téli sapka nem volt kiadva, az eltávozásról beérkezett mintegy 30 katona füle fagyott meg. Több hivatásos állományúnál is előfordult hasonló eset, mert szolgálatba menet nem a téli sapkát viselték.

Olyan eset is előfordult, hogy reggeli tornán fekvőtámasz végrehajtása közben - kesztyűhasználat hiányában - a katona mindkét kezén az első ujjpercek megfagytak.